

QUICK GUIDE

SUOČAVANJE SA ŠUMSKIM
POŽARIMA ZNANJE
IZ EU ZA LOKALNE
I REGIONALNE

Ovaj sadržaj pripremljen je u sklopu projekata REGILIENCE, IMPETUS, TransformAr, ARSINOE, Pathways2Resilience i Firelogue uz podršku EU Misije za prilagodbu klimatskim promjenama.

SUOČAVANJE SA ŠUMSKIM POŽARIMA

ZNANJE IZ EU ZA LOKALNE I REGIONALNE VLASTI

ŠTO SU ŠUMSKI POŽARI?

Šumski požari su nekontrolirani požari koji se brzo šire vegetacijom te ugrožavaju ekosustave, infrastrukturu i ljudske živote. Najčešći uzrok njihova izbijanja su ljudske aktivnosti, primjerice iskrenje s dalekovoda ili željezničkih pruga, iako se mogu pojaviti i bez ljudskog djelovanja, u određenim klimatskim uvjetima koje ih često dodatno pogoršavaju. Dugotrajna sušna razdoblja znatno povećavaju opasnost od požara, a na rizik utječu i drugi čimbenici, poput količine oborina, jačine vjetera, vrste vegetacije, oblika krajolika te načina gospodarenja šumama. Dok šumski požari mogu biti korisni u nekim ekosustavima jer doprinose obnovi šuma i bioraznolikosti, učestalost i razornost štetnih šumskih požara u posljednje vrijeme sve više raste.

Šumski se požari mogu pojaviti bilo gdje u Europi, osobito u suhim područjima s bujnom vegetacijom te tijekom vrućih i vjetrovitih razdoblja. Zemlje i regije Sredozemlja već se dugo suočavaju s ovom prijetnjom, ali klimatske promjene povećavaju rizik i u državama kao što su Njemačka, Poljska, Norveška i Švedska. Istodobno, u južnoj Europi šumski požari postaju sve učestaliji i razorniji.

KLJUČNE ČINJENICE I NEDAVNI DOGAĐAJI

Prema podacima [Zajedničkog istraživačkog centra](#),

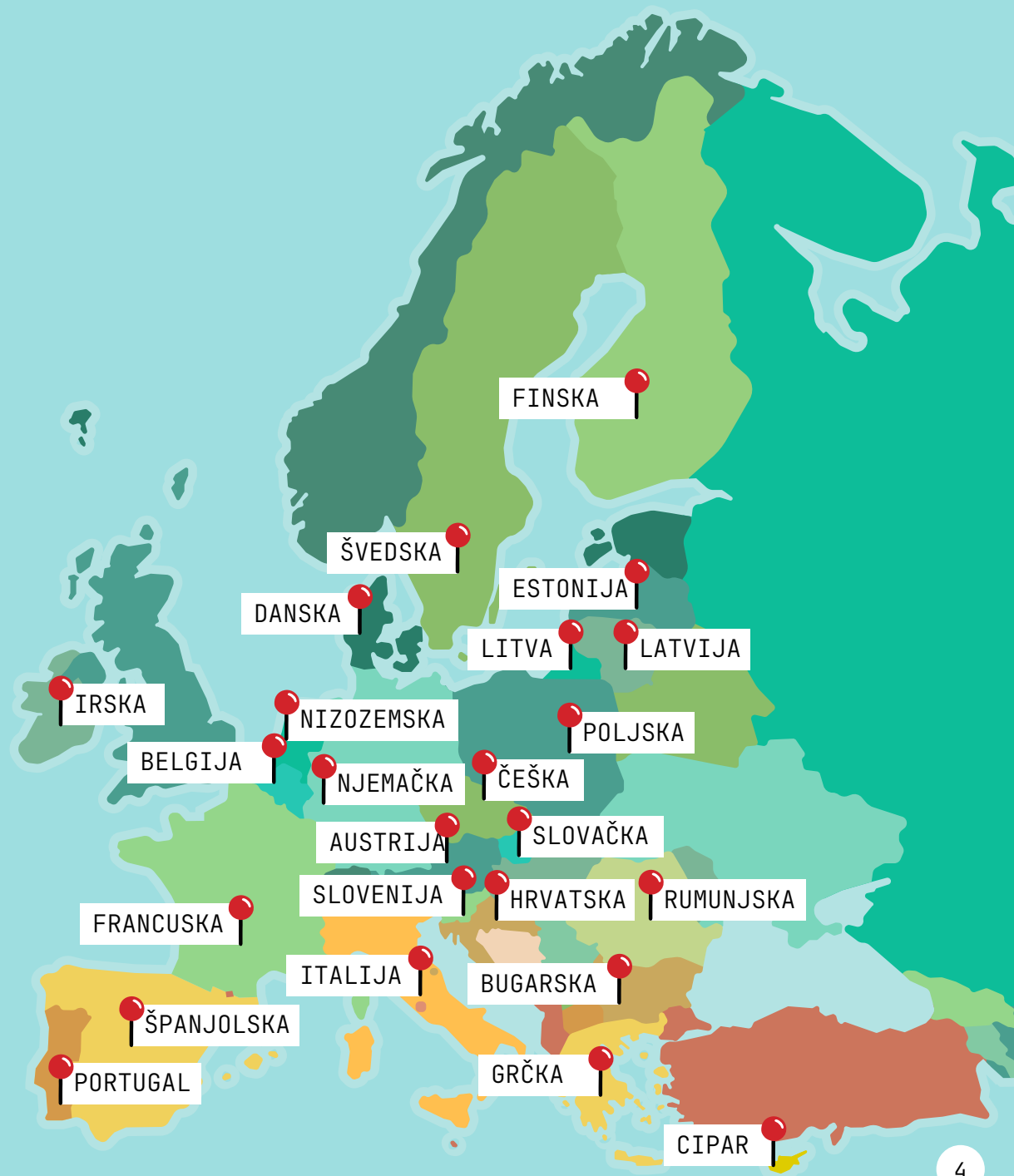
U EU svake se godine dogodi više od 60 000 šumskih požara.

U prosjeku izgori oko pola milijuna hektara površine, a procijenjeni ekonomski gubici dosežu približno 2 milijarde eura. Ovi se podaci mogu znatno razlikovati ovisno o jačini požarne sezone. Primjerice, 2017. godine šumskim požarima bilo je zahvaćeno čak milijun hektara, a procijenjeni ekonomski gubici iznosili su oko [10 milijardi eura](#).

Nedavni šumski požari:

- Europa je 2017. godine zabilježila najtežu sezonu šumskih požara od 2000. godine, kada ih je počeo bilježiti Europski informacijski sustav za šumske požare (EFFIS). Izgorjelo je oko milijun hektara površine u državama članicama EU-a, uključujući 240 000 hektara područja Natura 2000 i drugih zaštićenih područja. Zabilježena su ukupno 773 velika požara, a najteže su stradale zemlje južne Europe.
- Europa je 2022. godine doživjela svoju drugu najgoru sezonu šumskih požara u novijoj povijesti, s gotovo 900 000 hektara opožarenog zemljišta. Požari su izbili u svim državama članicama EU-a te su zabilježeni u svakoj zemlji osim Luksemburga. Najveća opožarena područja zabilježena su u Španjolskoj, Portugalu i Italiji.
- U 2023. godini u Aleksandropolisu u Grčkoj zabilježen je najveći pojedinačni požar u povijesti EU-a, u kojem je izgorjelo više od 96 000 hektara.

Ključni utjecaji na vašu zajednicu

Šumski požari mogu imati dugotrajne, izravne i neizravne, posljedice na različite gospodarske sektore i granice, osobito na:

Ekosustavi i bioraznolikost:

Šumski požari uništavaju šume, travnjake i druge ekosustave. Gubitak vegetacije, zajedno s povećanjem količine sedimenta i pepela u vodenim tijelima, dovodi do degradacije i ugrožava zalihe pitke vode.

Turizam:

Područja poznata po prirodnim ljepotama često bilježe pad turističke posjećenosti nakon požara. Uništavanje krajolika i dojam nesigurnosti mogu odvratiti posjetitelje, što teško pogađa lokalne poduzetnike koji ovise o turizmu.

Javno zdravstvo:

Dim i pepeo, nastali zbog šumskih požara, znatno narušavaju kvalitetu zraka te uzrokuju respiratorne i kardiovaskularne tegobe. Najizloženije su ranjive skupine stanovništva - djeca, starije osobe i osobe s kroničnim bolestima.

Gospodarstvo i infrastruktura:

Šumski požari mogu nanijeti veliku štetu infrastrukturi poput kuća, prometnica i komunalnih sustava. Posljedice su znatni ekonomski gubici, od neposredne štete do dugoročnih posljedica poput pada vrijednosti imovine i povećanih troškova osiguranja.

Poljoprivreda i šumarstvo:

Ovi sektori mogu pretrpjeti izravne gubitke jer šumski požari uništavaju usjeve i drvene resurse. Poljoprivreda se dodatno suočava s problemima degradacije tla i gubitkom stoke.

KAKO PODUZETI MJERE

Razumijevanje rizika od šumskih požara: podaci, karte i alati

Stranica [ThinkHazard!](#) omogućuje brzu procjenu rizika od šumskih požara na određenom području jednostavnim upisivanjem naziva željene lokacije.

Zajednički istraživački centar (JRC) i Europska komisija su 1999. godine uspostavili [Europski informacijski sustav o šumskim požarima](#) (EFFIS), koji pruža sveobuhvatne informacije o šumskim požarima u Europi.

EFFIS uključuje [preglednik trenutnog stanja](#) s najnovijim informacijama o trenutnoj sezoni požara u Europi, [dugoročnu vremensku prognozu za požare](#) (mjesečne i sezonske prognoze odstupanja temperature i oborina), kao i [preglednik rizika od šumskih požara](#) koji uzima u obzir opasnost od požara i ranjivost u tri kategorije: ljudi te ekološke i ekonomske vrijednosti. Također pruža [podatke i statistike](#) o trenutnim i povijesnim šumskim požarima.

Projekt [FIRE-RES](#) razvio je paneuropski [poslužitelj s kartama zapaljive vegetacije](#) za procjena rizika koji ukazuje na zapaljivu biomasu.

PROVEDBA KONKRETNIH MJERA

Stručna skupina Europske komisije za šumske požare objavila je [vodič o sprječavanju šumskih požara na kopnu](#), koji donosi načela i iskustva u upravljanju krajolicima, šumama i šumskim područjima.

Vodič naglašava važnost preventivnih mjera na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kako bi ekosustavi i zajednice postali otporniji na šumske požare. Također donosi primjere mjera već provedenih u državama članicama EU-a.

U [bazi podataka](#) dostupne su preporučene mjere za smanjenje utjecaja šumskih požara. Svaka mjera uključuje opis troškova i koristi, pravne aspekte provedbe te primjere iz prakse. Neke od mjera koje se mogu provesti na gradskoj ili općinskoj razini uključuju:

[Uspostava sustava ranog upozoravanja](#), poput onoga u [Mađarskoj](#), gdje indeks požarno-vremenskih uvjeta pomaže vatrogascima u pripremi i brzom odgovoru na šumske požare.

[Prilagodba planova upravljanja požarima](#), primjerice kroz [integrirani pristup propisanim paljenju i ispaši](#), kako bi šume postale otpornije na klimatske promjene te kako bi se smanjio rizik od velikih požara u [Viseu Dão u Portugalu](#).

[Sprječavanje šteta na šumama uzrokovanih klimatskim promjenama](#) primjenom mjera poput zelenih protupožarnih pojaseva, propisanog paljenja, kontrolirane ispaše i sadnje vrsta otpornih na vatru.

[Gospodarenje šumama prilagođeno klimatskim promjenama](#), uključujući edukaciju o sigurnim praksama u šumama te informiranje posjetitelja, poljoprivrednih gospodarstava i vlasnika zemljišta.

[Ponovna uporaba vode](#), poput [korištenja reciklirane vode u Riba-Roja de Túrria \(Španjolska\)](#) za stvaranje zelenih protupožarnih pojaseva kako bi se smanjio rizika od šumskih požara.

Planirane mjere moguće je dodatno provjeriti pomoću [alata za samoprocjenu](#), koji pomaže u izbjegavanju negativnih učinaka koji bi mogli povećati ranjivost, smanjiti dobrobit ili ugroziti održivi razvoj. Alat je dostupan i na hrvatskom jeziku!

PRONAĐITE MOGUĆNOSTI FINANCIRANJA

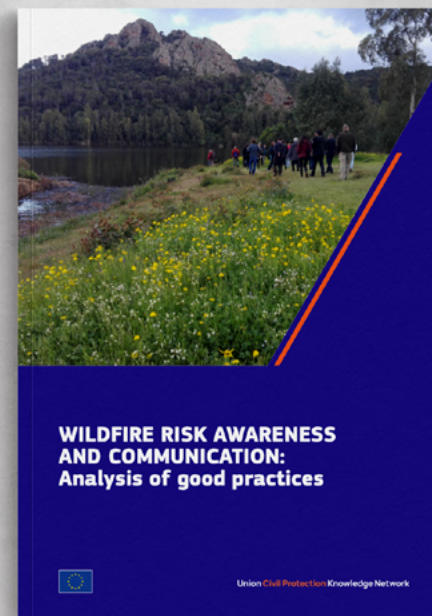
Iskoristite mogućnosti financiranja na EU i nacionalnoj razini putem [MIP4Adapt programa](#) kako biste podržali svoje strategije prilagodbe šumskim požarima.

Uključite dionike i građane u donošenje odluka i konkretne aktivnosti

Europska komisija je 2024. godine objavila novi [vodič dobre prakse o podizanju svijesti i komunikaciji o riziku od šumskih požara](#), s naglaskom na prilagodbu poruka različitim skupinama dionika, u skladu s njihovim specifičnim potrebama i izazovima.

Proučite MIP4Adapt [uradi sam priručnik za uključivanje dionika i građana u prilagodbu klimatskim promjenama](#) kako biste saznali kako uključiti zajednicu u pripremu i ublažavanje posljedica šumskih požara.

Aplikacija [SILVANUS Wildfire Citizen](#) sadrži edukativne materijale – savjete, kvizove i detaljne smjernice za pripremu, odgovor i oporavak od požara, zaštitu zajednica te očuvanje okoliša. Osim toga, aplikacija nudi interaktivnu kartu koja korisnicima omogućuje prijavljivanje požara uz opis i, po želji, priložene fotografije.

BUTTON

BUTTON

PRAKTIČNI PRIMJERI ZA LOKALNE I REGIONALNE VLASTI

Za **inspiraciju** iz konkretnih primjera,

Istražite više od 20 studija slučaja iz europskih zemalja u [EU Climate ADAPT katalogu](#), npr. [na Cipru i u Grčkoj](#), gdje se integrirani sustav za analizu šumskih požara bavi rastućim rizikom od šumskih požara u mediteranskim šumama. Ili studija slučaja jezera [Apuliji u Italiji](#), gdje je inovativno planiranje zaštite okoliša i šumarstva poboljšalo mehanizam zajedničkog upravljanja, ali i osnažilo zaštitne i ekološke funkcije šume. Plan predviđa provedbu rješenja temeljenih na prirodi, čime se čuvaju usluge šumskih ekosustava i pridonosi razvoju ruralnih područja.

Pogledajte [odjeljak sa studijama slučaja unutar Centra znanja Firelogue](#) kako biste pronašli interaktivnu kartu koja prikazuje studije slučaja vezane uz požare diljem svijeta. Istražite [Lekcije o požarima](#) i ostanite informirani o najnovijim informacijama vezanim uz požare iz [Centra znanja](#).

BUTTON

TREBATE POMOĆ?

Kontaktirajte nas na:
info@regilience.eu

Autorska prava za slike:

Cover: @Dirk Erasmus, Unsplash
Page 3: @Ilya Kerig, Unsplash; @Agata Smok
Page 5: @Cole Freeman, Unsplash
Page 6: @Mikhail Serdyukov, Unsplash
Page 9: @Fabian Jones, Unsplash
Page 10: @George C., Unsplash

QUICK GUIDE

Ovaj sadržaj pripremljen je u sklopu projekata [REGILIENCE](#), [IMPETUS](#), [TransformAr](#), [ARSINOE](#), [Pathways2Resilience](#) i [Firelogue](#) uz podršku EU Misije za prilagodbu klimatskim promjenama.

Ovi su projekti financirani iz programa Europske unije za istraživanje i inovacije Obzor 2020 u sklopu ugovora o bespovratnim sredstvima br. 101036560 (REGILIENCE), br. 101037084 (IMPETUS), br. 101036683 (TransformAr), br. 101037424 (ARSINOE), br. 101093942 (P2R) i br. 101036534 (Firelogue).

© 2025. Ovo djelo je licencirano pod CC BY-NC-SA 4.0

Grafički dizajn: [Agata Smok](#)

